

Osebnostne zadeve

—j Napredovali so učitelji (-ce) v VII. skupino: Nabergoj Danilo iz Dravograda, Demšar Antonija iz St. Vida pri Stični (Lit.), Dominko Saša iz Dol. Nemške vasi (N. m.), Klun Kristina, zabavilja v Mariboru, Tovstovršnik Ljudmila iz Sv. Andraža (Slovr.), Rajner Draga iz Rajhenburga (Brez.), Zen Berta iz Pečarovec, Zupanc Valerija iz Škocjana (Krško), Vanič Janko iz Krškega, Eržen Fran iz Horjula; v VIII. skupino: Sabo-Kiferle Ana iz Sred Bistrice (Dol. L.), Klemenčič Julija iz Kostela (Kočevje).

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje. Odlok Ministrstva prosv. O. n. 80363 z dne 19. okt. 1932. dovoljuje članom organizacije JUU šole proste dni v svrhu udeležbe zborovanj sres. uč. društva, oziroma vaj pevskega zbora JUU ker je pevski zbor sestavni del organizacije JUU. — Prosim pojasnila, ali se smejo te ugodnosti posluževati tudi nečlani.

Odgovor. Odlok O. n. 80363 z dne 19. oktobra 1932, velja le za člane JUU in jim daje pravico do oprostitve pouka za posejanje društvenih zborovanj in to mesečno po en dan v srezih, kjer so terenske prilike ugodne, a po 2 do 3 dni v nepovoljnih terenskih razmerah. Vendar pa v nobenem primeru ne smejo presegati prosti dnevi v teku enega leta štivila 10. — Za dopust članom učiteljskega pev. zbora je pa izdalo ministrstvo posebno poseben odlok, ki omogoča vsem članom oprostitve od pouka za dobo mesnih vaj, koncertov in glasbenih prireditiv.

—§ Vprašanje J. Zir, iz Bl. Tukaj nas je več učiteljev upokojencev, ki bi zaradi svojih žena radi vedeli, kam naj te žene, ko bodo postale vdove, naslovijo svoje pokojninske prošnje in kje naj jih oddajo in katere priloge so potrebne.

Odgovor: Prošnja naslovi vdova tako-le: »Kraljevski banki upravi, prosvetni oddelek v Ljubljani« in jo pošlje — v dvojniki — priporočeno po pošti ali osebno izroči.

Vsaki prošnji priključi po 2 prepisa teh listin: 1. mrtvaški list, 2. poročni list, 3. krstnic liste otrok, 4. potrdilo o skupnem življenju (župni in občinski urad), 5. potrdilo, da je še vdova in se ni vnovič poročila (župni in občinski urad), 6. potrdilo, da vdova ni v nobeni drž. ali javni službi (občina), 7. potrdilo, da otroci, ki hodijo še v šolo, nimajo drž. podpore (šola), 8. potrdilo, da so otroci nepreiskrbljeni in v oskrbi matere (župni in občinski urad) in 9. rešenje o odmeri pokojnine pokoj. soproga.

Pošiljki je priključiti od 1—9 navedene originalne listine, na podlagi katerih overovi kralj. banska uprava — predložene prepise listin.

Prošnje in vse priloge so proste takse. Vse gornje podatke vsebuje tudi »Roč. kata-log« za šol. l. 1934/35 na str. 132—136, ki ga je priporočila kralj. banska uprava v nabavo aktivnim učiteljem. V. G.

—§ Vprašanje: I. J. v X. 1. Ali ima pravico do stanarine in kuriva učitelj, ki se zdravi v bolnici (izven domačega kraja) odn. koliko časa mu pripada? 2. Ali se šteje banovinska dnevničarska in bednostna služba za drugi izpit in dalje za penzijo?

Odgovor: ad 1) Po §§ 29., 84. in 173. zak. o nar. šolah pripada stanarina. V primeru, da se plačilo osporava, naj se upravnim odnosom sodnim putem izposluje odločitev (kraj. šol. odbor. sres. načelstvo, upravno sodišče in končno dr. svet, t. j. pot.). Ad 2) naj zaprosi s kolkovano prošnjo šol. oblast za tolažbenje. Za penzijo se ne šteje navedena služba.

—§ Vprašanje: O. D. C. v R. Sem od 9. 4. 1932 na bolezenskem dopustu do upokojitve. Na ponovnem zdravniško komisijonel-

nem pregledu sem bila 9. 7. 1934. Upokojena se nisem.

1. Ali mi dosedanje naturalno stanovanje in kurivo ne pripada še nadalje do upokojitve na službenem mestu, kot ostalemu učiteljstvu.

2. Ali sem upravičena prositi za povišico, ki mi je dospela v času dopusta do upokojitve.

Odgovor: Po § 104. odst. 4. in 2. odst. § 106. urad zakona Vam je prestala aktivna drž. služba z 9. julijem 1933. in s tem dnevom se bo glasila Vaša upokojitev. Dopust do upokojitve more trajati do 12 mesečnega zaporednega bolovanja. Prvi period. povišek k VI. skupini Vam je dospel 29. XII. 1933. t. j. v času po prestopu akt. službe, zato Vam ne pripada.

—§ Vprašanje: O. V. v T. — dunav. ban. Drž. činovnik (učitelj) penzionisan 1925. g. venčao se 1934. g. — 1) dali mu pripada poročni dodatek na članove porodice; 2) a u slučaju njegove smrti, ima li pravo uživanja penzije njegova supruga i to, opozivom na raniji finan. zakon o penzionerima.

Odgovor: ad 1) Po čl. 15. uredbe o draginskih dokladah drž. upokojencev pripada rodbinska drag. doklada upokojencu za zakonito ženo in vsakega otroka, ki je rojen v zakonitem zakonu ali je pozakonjen, razen v slučajih navedenih v čl. 17. in 20. uredbe, neglede na to kdaj je bil sklenjen zakon.

Ad 2) Po § 62/6. fin. zakona za 1932/1933. leto pripada ženam drž. uslužbencev, ki so bili upokojeni pred 1. 4. 1931., rodbinska pokojnina le, če je bil sklenjen zakon pred upokojitvijo.

V danem primeru ne bi pripadala ženi rodbinska pokojnina z ozirom na določbo prej citiranega § fin. zak., kljub temu, da je ta upokojenec dolžan plačevati v pokojninski sklad. Vendar si po našem mnenju pridobi pravico do rodbinske pokojnine v tem primeru, če doplača v pok. sklad prispevek za čas od upokojitve do 1. 4. 1931., kakor določa to urad. zakon v § 272. odstavek 1. in ostane s tem »vlagatelj« od nastopa akt. službe do svoje smrti.

—§ Tovariš(ice), ki prosijo za odgovore, naj se različno podpisujejo ter navedejo svoj službeni kraj, da bomo vedeli, ali in komu naj odgovorimo.

Naša gospodarska organizacija

OBCNI ZBOR UCITELJSKEGA DOMA V MARIBORU

je bil 23. decembra 1934. v Učiteljskem domu. Navzočih je bilo 28 zadržnikov. Poleg običajnih točk je bilo na dnevnem redu tudi čitanje prvega revizijskega poročila, od kar se je prenosovalo bivše društvo v zadrugo.

Občni zbor je otvoril in vodil načelnik tov. Hren. Zapisnik zadnjega občnega zbora sta overovala tovariša Ogorelec in Fran Cvetko.

Zveza slov. zadrug v Ljubljani je kot nadrejena zadruga oblast revidirala po svojem revizorju g. Rožet-u poslovanje naše zadruge dne 5. in 6. oktobra 1934. ter poslala revizijsko poročilo v vednost obč. zbora. Zato se poročilo dobesedno prečita. Poročilo se glasi v celoti jako ugodno. Omenja samo par nedostatkov formalnega značaja, ki so se pa do obč. zbora že popravili. Zveza sama pa izreka v spremnem pismu načelstvu in nadzorstvu za pravilno in vestno upravljanje te lepe zadruge svoje priznanje.

Po kratkem splošnem poročilu tov. načelnika o delovanju zadruge poda podrobno poročilo tajnik tov. Blažič. Ob koncu poslovnega leta t. i. 30. junija 1934. je bilo 115 zadržnikov s 181 deleži. Torčej se je število zadržnikov napram prejšnjemu letu zvišalo za

duškovim semeniščem, o tem nisem mogel dobiti podatkov.

Drugo učiteljsko semenišče je ustanovil že omenjeni šolski svetovalec za Koroško Simon Rudmaš, ki ga omenja »Šolski Prijatelj« za leto 1852. že pri poročilu o Voduškovem priprav. semenišču. V 5. številki iz l. 1852. poroča isti list o Rudmaševem semenišču v Celovcu, da imajo tam lepo število učiteljskih pripravnikov, v l. letniku jih je 13, v II. pa 8, vseh skupaj 21 nadepolnih mladenčev. Živijo po posebnih postavah, ki so zares modro in primerno sestavljene. Ni treba v misel vzeti, kateri gosod se je že lani in letos zopet za pravega očeta učiteljskih pripravnikov skazal — — — Imenuje Simona Rudmaša. To semenišče omenja Šolski Prijatelj še večkrat. Iz tu omenjenega dopisa spoznavamo, da je Rudmaš ustanovil l. 1851. celovško priprav. semenišče in ga vzdrževal še v l. 1852. V l. 1853. pa omenja Šolski Prijatelj na str. 351. in 352. na novo izišlo Rudmaševo knjigo: »Beiträge aus der allgemeinen Unterrichts- und Erziehungslehre zu dem in den k. k. Schulen vorgeschriebenen Methodenbuche« in pristavlja, da namerava Rudmaš izkupička za to knjigo ustanoviti sklad za revne učit. pripravnike v Celovcu. Knjiga stane 20 kr. in se povsod dobiva, zato naj jo vsi prijatli šol in revnih pripravnikov kupijo. Saj je presvetli škof Adalbert Lidmanský v ta namen daroval 20 fl. srebra.

Zanimivo je, kako so iz tega Rudmaševga sklada rastle vedno nove inicijative za učiteljske gospodarske ustanove. Na str. 71. poroča Šolski Prijatelj o Rudmaševem skladu za šol. pripravnike pa že pristavlja, zlasti pa da bi sinove boriš učiteljev podpirali. Istega leta prinaša Šolski Prijatelj zopet poročilo o Rudmaševem skladu na str. 158. in 159. izpod peresa nekega C., ki pa predlaga tako razši-

33. število deležev pa za 63. Upravni odbor je imel 6 sej, od tega 3 skupne z nadzorstvom, kjer so se reševali važnejši dopisi in pretresali razni predlogi v korist doma. Tajništvo je prejelo 52 dopisov, odposlalo na 192. V tem niso všteti dopisi in odgovori, ki so zgolj poslovnega značaja pri razpečavanju zaloge in na okrožnice.

Blagajniško pomočilo tolmači na podlagi predloženega rač. zaključka tov. Kožuh. Pro-met izkazuje 1.683.905 Din. Je torej manjši za 235.037 Din napram prejšnjemu poslovnemu letu. A potreba je pripomniti, da je prejšnje poslovno leto kot prvo obsegalo 18 mesecev, sedanje pa le 12. Torčej je denarni promet faktično večji od prejšnjega. Pri mnogovrstnem blagajniškem poslovanju zadruge so zanimive sledeče postojanke: za blago je bilo prejetih 91.697 Din, izplačalo se je na obrestih 52.342, daril pa prejelo 59.212 Din. Penzionat izkazuje pri prometu 207.866 Din, čistega viška 3.055 Din, zadruga pa s penzionatom vred 8.629 Din. Iz tega je razvidno, da je zadrugi v precejšnje breme vknjižen dolg, katerega smo prevzeli pri nakupu poslopja, čeprav je ta dolg v veliki meri krit z založbo šol. zemljevidov in stenskih šol. slik, kar znaša v bilanci 289.805 Din. Čisto pmoženje zadruge znaša ca ¼ milijona Din, kar je za dobo 12 let obstoja vsekako lepo premoženje, čeprav je samo v nepremičninah, v premičninah in v založbi, ne pa v gotovini.

Kot upravnik založbe poroča tov. načelnik. V preteklem poslovnem letu je bilo razposlanih 15.147 roč. zemljevidov ter 447 stenskih šol. slik: jesen, zima, čas, žetev in Bled. Na novo se je izdala Gasparjeva slika zima, ki je zelo primerna in poceni. Teh slik še nimajo vse šole, dasi so neobhodno potrebne in lahko nabavljive, ker so cene nizke in povrhu še založnica čaka na poravnavo računa. Neobhodno pa bo v tekočem poslovnem letu potreba misliti na obnovo založbe, zlasti nekaterih zemljevidov, ki bodo zahtevali novih večjih izdatkov.

Tovarišica Mešičkova poroča kot predsednica kuratorija o penzionatu, ki se pri skrbnem in naravnost vzornem upravljanju prav povoljno razvija ter si je pridobil dober sloves v učiteljskih, kakor tudi v izvenučiteljskih krogih. Penzionat ima 33 gojencev, je torej polno zaseden. Ima pa eno napako, ali še celo dve. Premajhen je, ker je moral tudi letos odkloniti večje število reflektantov, in pa deklet še ne more sprejemati pod svojo gostoljubno steno, dasi so tudi ta nujno potrebna takega zavoda. — Kuratorij se je redno sestajal k mesečnim sejam in podrobno pregledoval vse poslovanje, ki je bilo do skrajnosti vestno in natančno, kar gre v zahvalo predvsem upravniku tov. Lovšetu in njegovi sobroti.

Po teh poročilih se je storila dokaj zanimiva debata, ki je stremela za tem, kako bi se zvišali dohodki, da bi se rešili bremen in zamogli že v dolednem času dom nekoliko razširiti ter preskrbeti oskrbo tudi učiteljskim hčerkam.

Po zaključeni debati poroča predsednik nadzorstva tov. Klemenčič, da je nadzorni odbor večkrat pregledal vse poslovanje zadruge, našel vse v najlepšem redu in predlaga upravi in blagajniku razrešnico. Sprejeta je bila soglasno.

Pri slučajnostih sproži tov. Rajšp zanimiv predlog, kako pridobiti domu novih pravih živih kamnov, da bi prišli čimprej do uresničenja svojega popolnega cilja. Njegova izvajanja, s katerim se bomo pečali še v posebnem članku, so pokazala, da je naš stari, dobri in zaslužni Rajšp še vedno oni idealni borec, ki mu je dobrobit in ugled učiteljsva prav tako tri srcu, kakor mu je bil v mladih letih učiteljevanja.

Ob zaključku obč. zbora se tov. predsednik spominja tradicije smrti našega Viškega knalja Aleksandra, kateremu zaključijo vsi trikratni »Šlava, njegovemu nasledniku mladem kralju Petru II. pa »živjivo«.

Po občnem zboru je večina ostala pri skupnem kosilu v domu, kjer se je v tovari-

ški družbi izrekla še marsikatera misel, ki naj bi prinesla po uresničenju korist tej naši lebi ustanovi in no njej tudi učiteljstvu.

—g Članom Učit. samopomoči. V januarju t. l. so umrli trije člani: Drol Katinka, Bled, Jeglič Franc, Zasip in Volc Emil v Mariboru. V teh dneh je zadruga uprava razposlala položnice za nakazilo članskega prispevka in sicer za samce 16 Din, za zakonske pare 31 Din. Prejšnje zaostanke smo pristeli, večjim dolžnikom pa poslali opomine. Na zadnjih sejah je načelstvo moralo več »zakrknjenih grešnikov« izključiti iz zadruge. Poravnajte prispevke takoj po prejemu položnice, sicer postanejo z odlašanjem na poznejši čas zneski visoki, katere je včasih res težko poravnati.

—g Samopomoč učiteljskih otrok v Ljubljani reg. zad. z om. zav. je izplačala v mesecu januarju 3 odpravnine v znesku 7680 Din. Te dni so prejeli vsi člani položnice za 15. in 16. slučaj odpravnin. Ker bo treba tudi meseca februarja plačati eno odpravnino, prosí uprava vse člane, posebno še zamudnike, da čimpreje poravnajo svoje obveznosti napram zadrugi. — Lavrič Pavel, načelnik.

Učiteljska fiskarna

—t Polak: Zemljepisna in zgodovinska učna snov. Veliko povpraševanje po teh knjigah nas je prisililo, da smo odklopili vse v komisijo poslano knjige ter jih imamo sedaj v zalogi;

Polak: Zgod. učna snov za III. razred 420 komadov. Polak: Zemljepisna učna snov za III. razred 470 komadov. Polak: Zgodovinska učna snov za IV. razred 260 komadov.

Prosimo vsa šolska upraviteljstva, da čimpreje oddajo naročila, da nam zaloga ne bo pošla.

Mladinska mafica

—mm Peta številka »Našega roda« z naslovno stranjo slikarja M. Sedeja in s prav pestro vsebino izide okoli 15. febr.

—mm »Male crkvene i šolske novine«, ki jih izdajajo že 4. leto Gradiščanski Hrvatji v Avstriji, so prinesle v poslednjem času več prevodov iz »Našega roda«, tako članek »Na meji večnega snega« od O. Reje, zabavno pesemco in slikah »Ce se dva pripravata« in »Brez besede«, nadalje več slik in križank. Napovedujejo tudi prevod »Medvedka Markca« od Milkoviča. Zanimivo je, da je jezik gradiščanskih Hrvatov v marsičem bolj podoben slovensčini kot hrvaščini.

Šolski radio

—r XVII. teden. V torek 5. februarja bo predaval g. dr. Oskar Reja o svojem potovanju po Maroku. Predavatelj se je pred leti napotil iz Ljubljane preko Nemčije v Strasbourg in odtod v Marseille, kjer se je vkrcal na ladjo »Sidi bel Abeš« in se prepeljal preko Sredozemskega morja v alžirsko luko Ordu. Tu je zopet vstopil na železnico in se peljal iz Alžira v Maroko in preko mesta Fesa dosegel luko Casablanca na obali Atlantskega oceana. Od tu je odpotoval v notranjost Maroka, v glavno mesto Marokeš, kjer je ostal več dni. Na vsem svojem potovanju je prišel v dotiko z Berberi, to je prvotno ljudstvo severne Afrike. Videl je njihova bivališča pod šotori in pod skalami, videl njihove šege in običaje ter se je skušal z njimi sporazumeti

prof. in znanega slovnika Fr. Metelka. Ta je v svoji oporoki zapustil učit. priprav. oziroma učiteljem dve ustanovi: 1.) 15 gld vsako leto šol. služniku ali preparandju, ki pri kršč. nauku rokodel. učence verdeva (menda v red deva). Ta je za nas važen le kot podpora učit. priprav. 2.) 6000 gld. za 6 daril po 50 gld. na leto 6 učiteljem ljudskih šol na kmethih, ki se lepo obnašajo in so marljivi v svojem poklicu, pa še posebno pridno obdelujejo slovenščino in sadjerejo v soli. Ako bi se utegnili kdaj napraviti slovensko učiteljsko semenišče, se mora od te vsote polovica tega kapitala obrniti. (»Učit. tov.« l. let. str. 29—31.) Zakaj slovensko? Ali za vse slovenske dežele, ali zato, če se ustanovi v Ljubljani tudi nemško semenišče? Povedano ni, verjetneje je pa prvo.

Pripravniška semenišča in druge omenjene ustanove so zasnovane razmer takratnih časov. Bila so zamisel duhovščine, ki je tedaj vodila še vse ljudsko šolstvo. Nastala so v času, ko je država odrekla za avstr. ljudsko-šolsko učiteljstvo vsak prispevek in je le-to svoje dohodek dobivalo še nadalje večinoma iz cerkvenih služb. S tu navedenimi gospodarskimi ustanovami je hotela duhovščina učiteljstvu tedaj le pomagati in mu tudi je. Saj je bilo vdovsko društvo za Kranjsko ustanovljeno 1860 l.

V vseh teh zasnovah pa lahko gledamo že v preteklosti začetne inicijative naših sedanjih učiteljskih gospodarskih ustanov, nastalih iz naših lastnih sredstev, ki jih tedanje učiteljstvo še ni zmoglo. Učiteljski dom v Mariboru in pred kratkim kupljeni učiteljski konvikt v Ljubljani pa potrjujeta resnico Einpielerjevega že tedaj tolikokrat učiteljstvu citiranega pregovora, ki se glasi: »Človek sam je posekan hrast, toda sve se može, ak' se sile bratski slože«.